

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipue desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

§. 2. Qua ratione scientiæ cum virtutibus sint coniungendæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39637

HAE SVNT summatis rationes, quæ consolari possunt eos, qui ingenuo & scientijs carent: quæ cedem in star frœni esse debent, ad eos continentis, qui illis abundant. Qui vt plurimum sua sorte sunt contenti, eò quod ingenua sit ac generosa, & naturali hominis propensioni conformis: quem efficit Deo & Angelis similem: & quod rusticitas (vt S. Augustinus dixit) sibi soli prospicit; studiosa vero scientia alijs multis vtilis esse poscit. Illa enim notitiam & gloriam Dei per mundum effundit, promulgat fidem & Religionem Christianam, quam ab hostibus defendit rationibus; adiuuat ad salutem animarum, quæ postea condant celos. ipsa *Judices* constituit, qui iustitiam bene administrant; *medicos*, qui & corporibus & animabus mendantur; *gubernatores*, qui conseruent, & augeant bonum Statum Reipubl. tempore pacis, & subsidium ferant tempore belli. Nam (vt Sapiens ait.) *t* melior est sapientia fortitudine, & melior est sapientia, quam arma bellica. Alias multas causas prætereo; eò quod sint norissimæ, quas habent ut pacati sint & tranquilli, quannis nulla veriore ac solidiore consolationem adferre debeat, quam ipsa diuina voluntas, & supremæ ipsius prouidentiæ ordinatio. A qua haec illis fors obtigit, persuadentibus sibi, & sperantibus, eam sibi datum non ad suam condemnationem, sed ad salutem & perfectionem; & sic eum adiutorum ad præuenienda insinuata pericula. Nam cum scientia sit donum Dei ac datum adeò gloriosum, & necessarium ad viuere saepe Ecclesiae & Reip. Christianæ bonum: ad ipsius Dei prouidentiam spectat, illud ita communicare, vt non minus prospicit accipienti; quā alijs, in quorum utilitate datur: nam potius eius voluntas est (vt ait Sapiens) *I* vt bibat ipse aquam de cisterna sua, & saturetur hauriens ex ea, quātum sibi opus est, & postea deriuentur fontes eius foras, & in plateis aquas suas dimidat: adfercens scilicet illis utilitatem absque proprio detimento.

§. 3. Qua ratione scientie cum virtutibus sint coniungenda.

EX HOC eodem fundamento posito colligere licet supremam Dei prouidentiam in exornanda sponsa sua Ecclesia duobus ornamentis & gemmis preciosioribus, quas habet sc. sciencia & virtutis. Ita tamē, ut multis virtutes communicet sine scientijs: quia illæ sola sufficiunt, ad eos faciendos amicos ipsius, & regni sui heredes. Nulli tamen, quod in se est, velle *scientias* dare absque virtutibus, sed vtrasque simul: quemadmodum dedit Angelis in celo, & primo homini in paradiſo. Et quando Salomon petiit donum sapientiae, simul ei dedit illam, quæ tunc & Sapientem fecit & Sanctum. Sed quoniam illi virtus magis placet, quam sapientia: vult, eam pluris heri, & ex instituto queri, quia his duabus sororibus competit, quod dictum est de duobus

Latus studio
sa scientia.

Ecccl. 9.16.
18.

Scientia pe-
ricula ca-
uenda.

Prov. 5.15.

a Gen. 25, 23
Cp. 48, 14.

Scientia ser-
uata virtuti

b Cant. 4, 11.

1.
Virtus auro
comparatur

c Apoc. 3, 18.

2.
d Colos. 3, 14
Virtutes
connexæ.

3.
Virtus se
sine modo.

e Rom. 2, 3.

Scientia sit
sobria.

f Humilita
tis.

filijs Rebeccæ, a quod maior seruat minori: & quemadmodum, cùm beneret Iacob duobus suis nepotibus, dextram manum super natu minorem posuit, præferendo illum maiori: ita etiam, quamvis scientia & virtus sicut Dei filiae, scientia tamen antiquior est, quatenus intellectus voluntatem prædit; & cognitio affectum: sed in hac vita meritò seruier virtuti, quæ dextram manum apud Deum occupabit, eritque præcipius animæ ornatus: & super eam poni debet scientia cuiusvis ornamentum. Quemadmodum insinuit cœlestis sponsus, cùm sponsæ suæ Ecclesiæ dixit: b murenulas aureas facies muti tibi vermiculatas argento, aut (ut alia lectio habet) mavares & monilia aurea tibi fabricabimus, cum minutulis argenteis punctulis. Quibus verbis præclaris insinuatur coniunctio virtutum, quæ significantur per monilia aurea, cum scientijs, quæ significantur per vermiculata illa & minutula argentea punctula: sunt enim pulcherrima documēta ex hacre deducenda. Primum est, quod virtutes pluris sint estimandæ, eo quod sint in se preciosiores, quemadmodum aurum est argento preciosius: Et ipsæ sint præcipuum spiritus ornementum, & preciosissima armaturæ animæ nostræ gemina: maximusque eius thesaurus, de quo dixit C H R I S T U S cuidam Episcopo: c si uide tibi emere à me aurum ignuum probatum, ut locuples sis: Scientia vero esse debent tanquam calaturæ quædam super ipsas virtutes, ut qui illas habet, splendeat magis, ad maiorem eas donantis gloriam.

Ex Qo fit, ut virtutes sint inter se tanquam ansulæ quædam sibimet in-
nexæ, & consertæ per d charitatem, quæ vinculum est perfectionis: at scien-
tia non ita omnes cohærent: potius alij alias habent; & eō tendit verbo
LXX. Interpretum, quæ habet: faciemus tibi aurea monilia cum distinctionibus
sue punctulis argenteis, in ipso monili sparsis: cuius sensus est: cùm omnium
virtutum connexione in Iustis, esse scientiarum distinctionem: quia alij
has habent, alij illas.

Ex Qo intelligitur, virtutes debere esse multas; & sine termino, aut
limite procurandas: ut quantum possibile erit in eis crescamus, & prosi-
ciamus: at scientia tot esse non possunt, sed intra certos limites oportet nos
continere, & cum ea moderatione, quam statet Apostolus, cùm ait: enon
plus sapere, quā oportet sapere; sed sapere ad sobrietatem. Quam sobrietatem ad-
hibent nominatim & præcipue quinque virtutes, mutuo se ad id adiuvan-
tes. Quarum fundamentum iacit HUMILITAS duobus actibus præclaris.
Primum est, quo agnoscas nihilum, quod ex te ipso habes: persuadens tibi, o-
mnem virtutem & scientiam euenturam tibi ex primario fonte, qui est
Deus sine cuius auxilio & favore nihil omnino possis. Et hoc significat
verbum illud FACIEMVS: non enim dixit facies, aut faciam tibi; sed FA-
CIEMVS, ut ita significetur quod S. Thomas aduertit j) præcipuum huius

operis

operis auctorem esse Deum, quem Scriptura Sacra per excellentiam appellat: f *Dominum virtutum*: g *Scientiarum Dominum*, à quo virtusque procedunt. Sed non solus totum opus perficit: alios enim etiam adhibet ministros qui sunt eius h *coadiutores*; quales sunt *spirituales magistri*, qui in via virtutum nos ducunt; & *doctores*, qui scientias docent. Et quamvis ipse homo industria sua sese ad utrasque adiuvet; noluit tamen huius co-operationis, quam tu prestare debes, mentionem hic facere; sed ornatus tandem quem accipies: ut sic solidius proficeres in humilitate; & agnosceres, nec virtutem, nec scientiam te habere ex teipso, sed ex Deiferuore, & eorum labore, quos Deus ad te iuuandum, & ducendum constituerit.

SED ULTERIUS progreditur vera humilitas, quā quis agnoscit, quasi nihil esse, quod habeat: ac propterea seipsum parui facit: nec propter id, quod habet, sese erigit. Et de hoc voluit spiritus diuinus monere nos, cām dixit calaturam horum monilium esse ex h *vermiculis argenteis*, quod est Symbolum humilitatis, aut ex minutulis *punctulis* argenti, quae suntres minimæ huius mundi: ut Sapientes intelligent, quod licet tanquam argentum splendant ob magnam scientiam, quā possunt: si tamen cum Deo eiusque Angelis conferatur, quasi vermiculi sunt; & quidquid habent, quasi nihil: ita ut merito dicere possint, quod magnus ille Sapiens Salomon: i *stultissimus sum virorum, & sapientia hominum non est mecum*: ad quod humilitatis fastigium vbi peruenirent, habebit eorum scientia solidum fundamentum. ita enim suadet Apostolus: k *si quis videretur inter vos Sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat ut sit sapiens*. Quid est autem fieri stultum, nisi agnoscere, quod quidquid habet, sit quasi nihil; nec propterea magni se facere? & hac via peruenitur ad veram sapientiam: quam Sapiens dixit, l *esse; ubi est vera humilitas*.

EXCELSAM hanc virtutem aliæ duæ adiuvant, ac promouent, quæ significantur per *auriculas*, quas S. Gregorius & S. Bernardus in aures appellant: aurium scilicet ornamentum. Prima est in *FIDES*, quæ, vt Apostolus ait, est ex auditu, & in sperandarum substantia rerū argumentum & testimonium non apparentium, quas nec sensibus experimur, nec naturali oī intellectus nostri lumine assequimur, sed eis captiuamus in obsequium Christi, propriumq; iudicium abnegamus: quia est errorum Magister, & illusionum seminarium. Huic Fidei inniti debent *virtutes*: nam p̄iustus (vt ait Propheta) in *FIDE* sua vivit; & similiter *scientia*: scriptum est emin: q *nisi credideritis non intellegitis*, & axioma comunitum est: oportet adolescentem credere: qui enim perito Magistro fidem non adhibet, non erudiet bonus discipulus, & eruditus. Et vt S. Bernardus ait: qui se magistrum sui ipsius constituit, & proprium iudicium tanquam ducem suum sequitur, factus est discipulus stultissimi Magistri. Et S. Gregorius: qui, dedignatur discipulus esse hominum, erit Ma-

f *Psal. 23. 10.*
g *Reg. 2. 3*
h *Cor. 3. 9.*

*Omnia à
Deo &
Magistris.*

i *Psal. 21. 7*

*Scire tuum
nihil es.*

j *Prov. 30. 1*

k *1. Cor. 3. 18.*

l *Prov. 11. 2.*

m *In Cant. c. 1.
Serm. 1. in
Cantic.*

n *Rom. 10.*

o *Heb. 11. 1.*

p *2. Cor. 10. 1.*

q *Heb. 2. 4.*

r *I. Cor. 7. 1.*

s *Lxx. LXX.*

t *2. Fides.*

u *Eph. 2. 7.*

v *Lib. 1. Dia-
logos. 1.*

t Pross. 1.5.

c. Si habes.

24.9.3.

Vide Duxum

spirit. tract.

+ c.2.

6.

lpsal. 17.45.

Lib. ultim.

Moral c.10.

z. Obedien-

tia.

t Ephes. 6.6.

u Psal. 39.7.

Isata 50.5.

Virtus &

scientia

sanguine

constant.

Lib. 41 Mo-

ral c.28.

x Eccl. 1.33.

7.

z. Charita-

te.

y1. Pet. 1.22.

z 1. Cor. 8.1.

gister errorum. Ad eandem FIDEM spectat, quod quis propendeat, adarios audiendos, ut doceatur: nam & scientia intrat per auditum, & propterea Salomon sententias suas exorditus est dicens: *t audiens sapiens, sapientior erit: qui si erit simul humilis, existimans, exiguum esse, quod nouit: semper audiet libenter, ut plura discat: & paratus erit doceri, ut sapientior fiat.* Quemadmodum paratum se dicebat Sanctus Augustinus, cum senex esset, & Episcopus multorum annorum, à iuvene, & moderno quocunque Episcopo doceri.

SECUNDA virtus, quæ intrat etiam per auditum, est OBEDIENTIA, quæ (ut dixit David) *in auditu auris obedit*, ut exequatur quod Deus iuber: & significatur (ut ait Sanctus Gregorius) per murenulas, sive maures, quæ non eo modo aures exornant, sicut reliquam onus, qualis est torquis aut annulus, qui exterius tantum apponuntur, nec ipsam carnem penetrant: idenque facile & apponuntur & remouentur. at inaures penetrant carnem facto foramine in ipsis auribus, quamuis cum dolore & effuso sanguine ac propterè postquam semel sunt infixæ, difficile remouentur: his enim significatur: perfectam, quæ diuinæ voluntati debetur, obedientiam non debere esse obiter, & (ut Apostol. ait) *t ad oculum tantum seruientes: sed ut serui Christi facientes voluntatem Dei ex animo*, ita ut sit interna, penetrans ipsam animam, & cor: ut firmissimè eis adhærescat. Qualis fuit Obedientia nostri Salvatoris, qui loquens aeterno suo Patri dixit: *u aures autem perfecisti nishi*, aut ut lectio Hebræa habet: *perfornasti*. ponens in eis murenulas: *ue inaures* Obedientiæ adè perfectæ, ut voluntatem tuam cum summa firmitate & integritate perficiam. Ad cuius imitationem curandæ sunt tibialis obediencie inaures, quæ cordi tuo inuiscerentur, etiamsi mortificatione, tuique ipsius ac iudicij & voluntatis propriæ abnegatione te pungant; etiamsi sanguinem effundere sit opus: ut quod Deus vult, exequaris: nam virtus & scientia in suo ingressu sanguinem extrahunt. Ethæ Obedientia (ut Sanctus Gregorius ait) est optimum medium, ad consequendam scientiam: iuxta illud Sapientis; *x Fili concupiscent sapientiam, conservauistram, Deique mandatas; & ille præbebit eam tibi.*

OMNES hæ virtutes coniunctam habere debent aliam, quæ ultimam apponit manum perfectioni, & moderationi scientiarum, quæ est CHARITAS, quam præcipue significat aurum, ex quo inaures Obedientiæ fiunt: cuius præstantia in eo consistit, ut (quemadmodum loquitur Scriptura) sit y *obedientia charitatis*, & ita Apostolus, ut paulò ante dicebamus, opposuit scientijs CHARITATEM, dicens: *z scientia inflat: charitas vero edificat: insinuans, ædificium, quod soli scientiæ innititur esse instar venti; & in aërem inanem conuerti; & tan-*

quam

quam fumum euanscere; quia non est aliud talis scientia, quam vanitas quædam, & superbia. At charitas dat, & ipsi scientiæ, & omnibus virtutibus stabilitatem & firmitatem: quare quod illa ædificat solidum est, plenum, ac diuturnum.

AD QVOD vtitur præcipiè virtute quadam, quam Sanctus Thomas STUDIOSEITATEM appellat, cuius munus est, sciendi appetitum ita moderari, ut reliquis studiosis operibus sese accommodet: eum in modum, qui tradetur in ultimo Tomo, in quo agetur de Doctoribus & Magistris.

8.
12. q. 166.
¶ 167.
S. Studio-
itiae.

CAPVT XI.

OCCVLTAM DEI PROVIDENTIAM
clucere in distributione graduum virtutum, & gratiarum
ad præclara & prodigiosa facinora efficienda:
& charitateme esse super omnia.

TRANS EAMVS iam à naturalibus ad supernaturalia, & ab ordinarijs ad extraordinaria & prodigiosa: in quibus multò magis eminet suprema Dei nostri prouidentia, a distribuens gratiæ sue dona filijs Ecclesiæ, in quibus Sanctus Apostolus Paulus (vt exponit Sanctus Thomas) tria distinxit diuisionum genera, quæ Spiritus Sanctus fidelibus distribuit. Primum genus est gratiarum, ad res extraordinarias & prodigiosas: quales sunt gratiæ miraculorum, & expellendi Dæmones. Secundum est ministeriorum & officiorum Ecclesiæ, qualis est gubernatio, ac diuini Verbi prædicatio. Tertium appellatur operationum, ad insignia opera in omnigenere rararum & extraordinariarum virtutum: quales sunt gratiæ singularis abstinentiæ, aut patientiæ: quæ in multis Monachis & Martyribus eluxit. Et sub his continentur plures aliae, quæ communem & ordinarium stylum excedunt: quarum distributio solius Dei est propria: adeoque occulta, vt nullus humanus intellectus possit eam asequi.

a. Cor. 12. 4
In eum lo-
cum Lectio.
1.

Tria genera
diuisionū.

Qvis enim nouerit, cur aliquis Sanctorum multa edat miracula, alias pauca, alias nulla? Et cur hic donum habeat Prophetiæ, ille linguarum, alias extases & revelationes multas, alias eis careat? Et cur aliqui extraordinarijs favotibus præueniantur, vt ad altissimum sanctitatis gradum ascendant, alii in inferioribus gradibus sistant, alii deinde tritam & ordinariam viam teneant? Quod totum non aliam habet causam,